

Kohtuasi C-577/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

4. november 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. oktoober 2020

Kaebaja:

A

Menetlusosaline:Sosiaali- ja tervisevaldkonna lupa- ja valvontavirasto**Põhikohtuasja ese ja õiguslik alus****Eelotsusetaotlus – ELTL artikkel 267 – Kutsekvalifikatsiooni ja eksamite tunnustamine – Kaitstud kutsenimetuse – Direktiiv 2005/36/EÜ – Artikkel 13 – ELTL artiklid 45, 49 ja 53****Eelotsusetaotluse ese**

Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus) peab otsustama, kas liikmesriigi ametiasutus (Sosiaali- ja tervisevaldkonna lupa- ja valvontavirasto, sotsiaali- ja tervisevaldkonna lubade ja järelevalve amet, edaspidi „Valvira“) võis jätta rahuldamata A taotluse psühhoterapeudi kaitstud kutsenimetuse kasutamise õiguse andmiseks. A taotles nimetatud õiguse andmist peamiselt diplomi alusel, mille oli välja andnud üks Ühendkuningriigi ülikool.

Kohtuasjas tuleb kõigepealt otsustada, kas A taotluse võib jätta rahuldamata juba põhjendusega, et A ei ole tegutsenud psühhoterapeudi kutsealal Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiivi 2005/36/EÜ, kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (muudetud direktiiviga 2013/55/EL) artikli 13 lõike 2 punktis 1 nimetatud viisil mõnes teises liikmesriigis. [lk 2]

Kui taotlust ei saa rahuldamata jätta juba selle põhjendusega, siis tuleb hinnata A õigust tegutseda reguleeritud kutsealal Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklite 45 ja 49 ja Euroopa Kohtu kohtupraktika alusel kutsekvalifikatsioonide ja -eksamite tunnustamise kohta (eelkõige 7. mai 1991. aasta kohtuotsus Vlassopoulou, C-340/89, ja 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Brouillard, C-298/14). Sellisel juhul tuleb käesolevas kohtuasjas võtta seisukoht muu hulgas selle kohta, kas liikmesriigi asutus võis käesoleva juhtumi eristel asjaoludel jätta taotluse rahuldamata põhjendusega, et ta peab läbitud koolituse praktilist läbiviimist olulistes osades sedavõrd ebapiisavaks, et juba koolitust iseenesest ei saa käsitleda prühhoterapeudi kutseks ettevalmistava koolitusena.

Sellega seoses tuleb hinnata, kui ulatuslikult kitsendab liidu õigus Euroopa Kohtu nimetatud kohtupraktika valguses (nt kohtuotsus Brouillard, punktid 55 ja 56) liikmesriigi pädeva ametiasutuse õigust uurida, kuidas viidi praktikas olulises osas läbi koolitust, mille kohta on esitatud teise liikmesriigi haridussüsteemi kuuluva ülikooli diplom.

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Liidu toimimise lepingus garanteeritud põhivabadusi ja direktiivi 2005/36/EÜ tuleb tõlgendada nii, et vastuvõtva riigi pädev asutus peab hindama taotleja õigust tegutseda reguleeritud kutsealal EL toimimise lepingu artiklite 45 ja 49 ning sellega seotud kohtupraktika (eelkõige 7. mai 1991. aasta kohtuotsus C-340/89, Vlassopoulou, ja 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus C-298/14, Brouillard) alusel, kuigi direktiivi 2005/36/EÜ artikli 13 lõikes 2 on ühtlustatud eeldused reguleeritud kutsealal tegutsemiseks, mille täidetuse korral peab vastuvõttev liikmesriik lubama kutsealal tegutseda taotlejal, kellel on kvalifikatsiooni tõendav dokument riigist, kus kutseala ei ole reguleeritud, kes aga ei vasta direktiivi selles sättes esitatud kutsealal tegutsemise nõuetele?
2. Kas esimesele küsimusele jaatava vastuse korral on liidu õigusega – võttes arvesse kohtuasjas C-298/14, Brouillard (kohtuotsuse punkt 55) selgitusi diplomite võrdväarsuse eranditute hindamiskriteeriumide kohta – on vastuolus, et vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus tugineb sellises olukorras nagu on kõne all käesolevas menetluses koolituse võrdväarsuse hindamisel ka mujalt kui koolitajalt või teise liikmesriigi ametiasutustelt saadud teabele koolituse täpsema sisu ja läbiviimise viisi kohta?

Viidatud liidu õigusnormid

ELTL artiklid 45, 49 ja 53. [lk 3]

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 07. septembri 2005. aasta direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (muudetud direktiiviga 2013/55/EL) põhjendused 1, 3, 6, 11, 17 ja 44 ning artiklid 1–4 ja artiklid 10–14.

Euroopa Kohtu praktika

7. mai 1991. aasta kohtuotsus Vlassopoulou, C-340/89 (EU:C:1991:193, punkt 23).

6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Brouillard, C-298/14 (EU:C:2015:652, punktid 42, 47–48 ja 51–57).

21. septembri 2017. aasta kohtuotsus Malta Dental Technologists Association ja Reynaud, C-125/16 (EU:C:2017:707, punktid 32, 38 ja 52).

27. juuni 2013. aasta kohtuotsus Nasiopoulos, C-575/11 (EU:C:2013:430), punktid 20 ja 31–33.

Viidatud siseriiklikud õigusnormid

Tervishoiutöötajate seadus (559/1994) (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994))¹

Tervishoiutöötajate seaduse § 1 lõike 1 kohaselt on seaduse eesmärgiks parandada patsientide turvalisust ja tervishoiuteenuste kvaliteeti seeläbi, et tagatakse, et tervishoiutöötajatel selle seaduse tähenduses on nende kutsetegevuseks nõutav haridus, muu piisav kutsealane kvalifikatsioon ja muud kutsetegevuseks eeldatavad oskused.

Tervishoiutöötajate seaduse § 2 lõike 1 punkti 2 kohaselt on tervishoiutöötaja mh isik, kellel on käesoleva seaduse alusel õigus kanda valitsuse määrusega reguleeritud tervishoiutöötaja kutseametust (*kaitstud kutseametusega töötaja*). Vastavalt paragrahvi lõikele 2 on litsentseeritud, tunnustatud või kaitstud kutseametusega töötajal õigus tegutseda vastaval kutsealal ja kasutada vastavat kutseametust. Kaitstud kutseametusega töötajana võivad tegutseda ka teised isikud, kellel on piisav haridus, kogemus ja kutsealased oskused.

Tervishoiutöötajate seaduse § 3a lõike 1 kohaselt on liidu tunnustamiseskirjad selle seaduse tähenduses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (edaspidi „kutsekvalifikatsiooni direktiiv“) sätteid, samuti sellega seotud, delegeeritud pädevuse kasutamist puudutavad ja kõne all oleva direktiivi rakendamise seotud komisjoni õigusaktid. Paragrahvi lõike 2 kohaselt kuulub kohaldamisele kutsekvalifikatsioonide tunnustamise seadus (1384/2015) (Ammattipätevyyden [lk 4] tunnustamisesta annettu laki (1384/2015)) või kutsekvalifikatsiooni direktiiv, kui tervishoiutöötajate seadus ei sisalda kutsekvalifikatsiooni tunnustamise sätteid. Paragrahvi lõike 3 kohaselt tegutseb Valvira

¹ Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>.

tervishoiutöötajate suhtes pädeva ametiasutusena kutsekvalifikatsiooni direktiivi ja kutsekvalifikatsioonide tunnustamise seaduse mõttes.

Tervishoiutöötajate seaduse § 5 lõike 2 kohaselt on isikul, kes on läbinud Soomes koolituse valitsuse määrusega reguleeritud kutse saamiseks, õigus kasutada vastavat kutсениmetust. Kui kutsealane koolitus ei ole reguleeritud, on kutсениmetuse kasutamise õiguse saamise eelduseks taotluse alusel koolituse tunnustamine Valvira poolt vastavalt täpsematele, valitsuse määrusega kehtestatud tingimustele.

Tervishoiutöötajate seaduse § 8 lõike 2 kohaselt annab Valvira liidu või EMÜ liikmesriigi kodanikule, kellele on teises liidu või EMÜ liikmesriigis kui Soomes koolituse alusel vastavas riigis antud liidu tunnustamiseskirjades nimetatud diplom või sellega võrdsustatud dokument koolituse kohta, mida nõutakse kõnealuses riigis kõnealuste elukutsetega tegelemiseks, tema taotluse alusel õiguse kasutada Soomes valitsuse määrusega reguleeritud tervishoiutöötaja kutсениmetust. Paragrahvi lõike 3 esimese lause kohaselt on asjaomasel ametiasutusel lisaks lõigetes 1 ja 2 sätestatud võimalus määrata taotlejale korvamismeetmena alternatiivselt kohanemisaja või sobivustesti vastavalt kutsekvalifikatsioonide tunnustamise seaduse sätetele.

Tervishoiutöötajate määrus (564/1994)² (Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994))

Tervishoiutöötajate määruse § 1 kohaselt on muu hulgas „psühhoterapeut“ tervishoiukutseisikute kaitstud kutсениmetus tervishoiutöötajate seaduse (nr 559/1994) § 2 lõike 1 punkti 2 mõttes.

Tervishoiutöötajate määruse § 2a lõike 1 kohaselt on psühhoterapeudi kaitstud kutсениmetuse kasutamise eelduseks, et vastav isik on läbinud ülikooli poolt või ülikooli poolt koos mõne teise haridusasutusega organiseeritud psühhoterapeudi koolituse. Organsieerival ülikoolil peab olema koolituspädevus psühholoogia või meditsiini valdkonnas. Ülikool võtab vastu üliõpilasi psühhoterapeudi erialale. Paragrahvi lõike 2 kohaselt omandatakse psühhoterapeudina töötamiseks vajalikud teadmised vähemalt 60 ainepunkti hõlmavate õpingute käigus, mis koosnevad teooriaõpingute õppemoodulitest, juhendamisel toimuvast psühhoteraapilisest tööst patsiendiga, koolituspsühhoteraapiast ja lõputööst. Teadmiste kontrollimine toimub praktiliseksamiga. [lk 5] Eelnevalt nimetatud paragrahvi lõike 3 kohaselt on kutсениmetuse kasutamise eelduseks vähemalt kaheaastane töökogemus vaimse tervise valdkonnas või vastavates ülesannetes ja enne psühhoteraapiaalast koolitust saadud

1) sobiv kõrgkooli- või rakenduskõrgkooli diplom sotsiaal- või tervishoiuvaldkonnas; diplomiõpe peab sisaldama kokku 30 ainepunkti

² Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940564>.

psühholoogia või psühhiaatria õpingute eest või need peavad olema sooritatud täiendavalt;

2) meditsiiniõe erialaõppe diplom ja täiendavalt spetsialiseerumine psühhiaatriale, kui diplomiõpe ei sisaldanud psühhiaatriaalast õpet; või

3) muu, punktidele 1 ja 2 vastav välisriigis läbitud koolitus.

Eelnevalt nimetatud paragrahvi lõike 4 kohaselt annab ülikool üliõpilastele tunnistuse koolituse läbimise kohta. Tunnistusele märgitakse aeg, maht, õppemoodulid ja praktilise eksamiga kontrollitud teadmised.

Kutsekvalifikatsioonide tunnustamise seadus (1384/2015) (Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta (1384/2015)³, edaspidi „kutsekvalifikatsiooni seadus“)

Kutsekvalifikatsiooni seaduse § 1 lõike 1 kohaselt reguleeritakse selles seaduses kutsealaste kvalifikatsioonide tunnustamist vastavalt kutsekvalifikatsiooni direktiivile ning teenuse osutamise vabadust. Paragrahvi lõike 2 kohaselt kuulub see seadus kohaldamisele sellise kutsealase kvalifikatsiooni tunnustamise korral, mille Euroopa Liidu ühe liikmesriigi kodanik on omandanud teises liikmesriigis.

Kutsekvalifikatsiooni seaduse § 3 kohaselt on selle seaduse tähenduses

- 1) *reguleeritud kutseala*⁴ – amet või tööülesanne, millel tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks eeldatakse, et isik vastab kutsekvalifikatsioonile seaduses kehtestatud nõuetele;
- 2) *kutsekvalifikatsioon* – kvalifikatsioon, mis on tõendatud kvalifikatsiooni tõendava dokumendiga, pädevuskinnitusega või töökogemusega või kombinatsiooniga nendest;
- 3) *kvalifikatsiooni tõendav dokument* – liikmesriigi pädeva asutuse väljaantud diplom, tunnistus ja muu dokument, mis tõendab peamiselt ühenduses kutsealase [lk 6] koolituse edukat läbimist, samuti liikmesriigi kodanikule kolmandas riigis antud dokument läbitud kutsealase koolituse kohta;
- 7) *päritoluliikmesriik* – riik, milles töötaja, kes asus Soome, omandas oma kutsekvalifikatsiooni;

³ Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151384>.

⁴ Kutsekvalifikatsiooni seaduse § 3 muudeti 1. juulil 2020 jõustunud muutmisseadusega 518/2020 järgnevalt: 1) *reguleeritud kutseala* amet või funktsioon, millel tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks eeldatakse, et isik vastab kutsekvalifikatsioonile seadusega kehtestatud detailsetele nõuetele. Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200518>

10) *pädev asutus* – asutus, mis annab välja diplomeid ja teisi dokumente, mis on aluseks tunnustamisotsusele, samuti ametiasutus, mis võtab vastu taotlusi ja teeb otsuseid kutsekvalifikatsiooni tunnustamise kohta;

Kutsekvalifikatsiooni seaduse § 6 lõike 1 kohaselt tugineb kutsekvalifikatsiooni tunnustamine pädevuskinnitusel, kvalifikatsiooni tõendaval üksikdokumendil või selliste dokumentide kombinatsioonil, mille on välja andnud pädev asutus mõnes teises liikmesriigis. Kutsekvalifikatsiooni tunnustamise eelduseks on, et isikul on päritoluliikmesriigis õigus töötada sellel kutsealal, millel töötamiseks ta kutsekvalifikatsiooni tunnustamise otsuse tegemist taotleb. Paragrahvi lõike 2 kohaselt kehtib kutsekvalifikatsioonide tunnustamine ka nendele taotlejatele, kes on viimase kümne aasta jooksul töötanud oma kutsealal täistööajaga ühe aasta jooksul või osalise tööajaga vastava ajavahemiku jooksul mõnes teises liikmesriigis, kus kõnealust kutseala ei reguleerita, ja kellel on üks või mitu pädevuskinnitust või kvalifikatsiooni tõendavat dokumenti. Need dokumendid peavad tõendama omaniku ettevalmistust kõnealusel kutsealal tegutsemiseks. Üheaastast kutsealal töötamise kogemust ei nõuta aga siis, kui taotleja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentidega on tõendatud reguleeritud kutsealane haridus või läbitud koolitus.

Põhikohtuasja faktiliste asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

Valvira

- 1 A taotles Valviralt õigust kasutada kaitstud kutsenimetust psühhoterapeut. A lisis oma taotlusele mh University of the West of England, Bristol, poolt 27. novembril 2017 antud diplomi („has been awarded the POSTGRADUATE DIPLOMA with Merit having followed an approved postgraduate programme of study in SOLUTION FOCUSED THERAPY at Helsinki Psychotherapy Institute“).
- 2 Koolituse organiseerisid University of the West of England, Bristol (edaspidi ka „UWE“) koostöös Soomes tegutseva Soome aktsiaseltsiga Helsingin Psykoterapiainstituutti Oy (edaspidi ka „HPI“). Koolitus toimus Soomes ja soome keeles.
- 3 Erinevatel ajahetkedel võtsid kõne all oleva psühhoteraapia koolituse küsimuses Valviraga ühendust murelikud isikud. Valvira sai 2017. aasta jooksul teateid isikutelt, kes olid osalenud UWE ja HPI Solution Focused [lk 7] Therapy – koolitusprogrammis. Kontakti võtnud isikud viitasid koolituse puudustele töö juhendamise ja koolituspsühhoteraapia osas.
- 4 Kontakti võtnud isikud tõid ka esile, et koolituspsühhoteraapia jaoks tegelikult kasutatud aeg ei vastanud ajale, mis dokumenteeriti üliõpilase matriklis. Õpingute tegelik sisu ei vastanud õpieesmärkidele ja sisule, mis oli ära toodud ainekataloogis ja koolitaja lubadustes.

- 5 Valvira võttis 2017. aasta septembris telefoni teel kontakti viie isikuga, kes olid taotlenud õigust kasutada kaitstud kutseametust psühhoterapeut, olles läbinud 2016. aasta juunis UWE ja HPI koostöös organiseeritud koolituse. Nende viie isiku kirjeldused töö juhendamise viisi ja koolituspsühhoterapia kohta vastasid eelnimetatud kontakti võtnud isikute väidetele.
- 6 Valvira jättis 29. juuni 2018. aasta otsusega rahuldamata A taotluse anda talle õigus kasutada kaitstud kutseametust psühhoterapeut põhiliselt sel põhjusel, et A ei esitanud Valvirale piisavat infot koolituse sisu kohta.
- 7 Valvira jättis 10. septembri 2018. aasta vaideotsusega rahuldamata A esitatud vaide. A väitel läbis ta koolituse Soomes. Valvira otsuse kohaselt käsitletakse koolitust kui välisriigi haridussüsteemis läbitud koolitust. Valvira ei saanud veenduda, kas koolitus viidi läbi selliselt, et see vastas Soomes psühhoterapia koolitusele esitatavatele nõuetele, eelkõige seoses patsiendiga tehtava psühhoterapilise töö juhendamise, samuti üliõpilaste individuaalse koolituspsühhoterapiaga.

Helsingin hallinto-oikeus (Helsingi halduskohus, Soome)

- 8 Helsingin hallinto-oikeus (Helsingi halduskohus, Soome) jättis A esitatud hagi 25. aprilli 2019. aasta määrusega rahuldamata. Halduskohus oli seisukohal, et UWE-HPI koolitust tuleb käsitleda kui Ühendkuningriigis läbitud koolitust, vaatamata sellele, et faktiliselt toimus see Soomes ja soome keeles. Haridust tõendavate dokumentide tunnustamise üldsüsteemi eeskirjad ei nõua taotluse rahuldamist, sest A ei tegutsenud psühhoterapeudi kutsealal Ühendkuningriigis ega mõnes teises liikmesriigis, kus psühhoterapeudi koolitus ja kutseala on reguleerimata.
- 9 Halduskohus märkis põhjendustes, et Valvira on juba varem seoses teiste juhtumite käsitlemisega Ühendkuningriigi osas uurinud, kas psühhoterapeudi kutseala või koolitus on seal reguleeritud kutse kvalifikatsiooni direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis a ja punktis e defineeritud viisil. Saadud teabe kohaselt teatasid nii *The British Association for Counselling and Psychotherapy* kui ka *The Health and Care Professions Council*, et psühhoterapeudi kutseala ei ole Ühendkuningriigis reguleeritud. *The UK National Contact Point for Professional Qualification* teatas, [lk 8] et tema käsitlemise kohaselt ei ole psühhoterapeudi kutseala ja koolitus Ühendkuningriigis reguleeritud.
- 10 Halduskohtu põhjendustest nähtub ka, et Valvira sai Rootsi pädeva asutuse *Socialstyrelsen* sarnasest taotlusmenetlusest *Centre for Professional Qualifications*'i seisukoha, mille kohaselt psühhoterapeudi kutseala ja koolitus ei ole Ühendkuningriigis reguleeritud kutse kvalifikatsiooni direktiivis nimetatud viisil.

- 11 Lisaks hindas halduskohus taotluse rahuldamise eeldusi veel ka EL lepingus garanteeritud põhivabaduste seisukohast, viidates Euroopa Kohtu otsustele C-298/14, Brouillard ja C-340/89, Vlassopoulou.
- 12 Halduskohus märkis muu hulgas, et taotluse rahuldamise eelduste hindamisel põhivabaduste aspektist tuleb välisriigis läbitud psühhoterapia koolitust võrrelda vastava ajakohase koolitusega Soomes nagu Valvira tegigi. Valvira ei seadnud kahtluse alla UWE Bristol poolt välja antud diplomi kui sellise kehtivust, vaid võrdles A läbitud koolituse tegelikku sisu Soome koolitusega.
- 13 Halduskohus luges tõendatuks, et kõnealuse koolituse puhul esines olulisi puudusi ja erinevusi võrreldes psühhoterapia koolitusega Soomes. Seega võis Valvira teha järelduse, et ei ole tõendatud, et A teadmised ja kvalifikatsioon vastavad Soome psühhoterapia-alase koolituse läbinu teadmistele ja kvalifikatsioonile. Halduskohtu hinnangul ei tulene ka EL toimimise lepingus garanteeritud põhivabadustest, et Valvira otsus jätta taotlus rahuldamata oleks seadusega vastuolus.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 14 A märkis Korkein hallinto-oikeusele (Soome kõrgeim halduskohus) muu hulgas, et koolitust tuleb käsitleda Soomes läbituna ja et UWE on pädeva asutusena avaldanud, et koolitus on kooskõlas Soome tervishoiutöötajate määrusega. UWE-HPI koolitus vastab tervishoiutöötajate määruse §-s 2a psühhoterapia koolitusele seatud nõuetele ja seda tuleb seega tunnustada kui koolitust, mille läbimisel saadakse psühhoterapeudi kaitstud kutsenimetus. Psühhoterapia koolituselt ei saa rohkem nõuda kui seda, mis tuleneb määruse sõnastusest. Kui aga tõlgendamise teel eeldatakse, et koolitus ei ole läbitud Soomes, siis tuleb seda hinnata A ja koolitaja poolt edastatud ainekataloogi ja õpinguid ning õpingute kvaliteeti puudutavate dokumentide alusel. Valvira ei viinud läbi nimetatud dokumentidel tuginevat võrdlust, vaid hindas UWE-HPI koolitust ananüümsete kirjade, UWE-HPI konkurendina käsitletava Oulu Ülikoolilt saadud arvamuse ja enda läbiviidud intervjuude alusel. Liidu õiguse lojaalsuspõhimõte [lk 9] nõuab, et Valvira ei seaks kahtluse alla sellise dokumendi sisu, mille on andnud teise liikmesriigi pädeva asutusena käsitletav UWE.
- 15 Valvira juhtis Korkein hallinto-oikeuse (Soome kõrgeim halduskohus) tähelepanu sellele, et on õiguslikult ebaselge, kas taotlust tuleb hinnata EL toimimise lepingus garanteeritud põhivabaduste kriteeriumi järgi, kuigi see tuleb jätta rahuldamata juba liikmesriigi õigusakti alusel, millega direktiivi 2005/36/EÜ artikli 13 lõige 2 on liikmesriigi õigusesse üle võetud ja mille kohaselt kutsekvalifikatsiooni tunnustamine juhtudel, mil kutseala ja koolitus ei ole päritoluriigis reguleeritud, eeldab, et kutsealal on tegutsenud teises liikmesriigis ühe aasta jooksul.
- 16 Valvira oli seisukohal, et teises liikmesriigis läbitud psühhoterapia koolitust võrreldakse Soome ülikoolide ajakohaste koolitustega, et määratleda olulised erinevused koolituste sisu vahel või teha kindlaks, et olulised erinevused

puuduvad. Valvira väitel leiti, et UWE-HPI organiseeritud koolituse puhul olid psühhoteraapia koolituse kolmest kesksest valdkonnast kaks – patsientidega tehtava töö juhendamine ja koolituspsühhoteraapia – nii puudulikud, et koolitus ei vasta psühhoteraapiakoolituse sisu ja kvaliteedi nõuetele. Koolitus ei ole selline, mis annaks õiguse kasutada psühhoterapeudi kaitstud kutsenimetust.

- 17 Lisaks märkis Valvira, et ta usaldab tavaliselt teiste liikmesriikide ülikoolide ja muude koolitusasutuste antud tunnistusi ja infot koolituse sisu kohta ega uuri koolituste sisu või praktilist teostamist rohkem kui vajalik, et välja selgitada, kas esineb erinevusi läbitud koolituse ja Soome koolituse vahel. Käesoleva asja asjaolud on erilised ja ebaharilikud. Koolituse läbinud üliõpilased võtsid murelikult ühendust seoses koolituse faktilise läbiviimisega ja ka selle mõjuga patsientide turvalisusele, sest õpingute juurde kuulub ka patsientide vastuvõtmine.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 18 Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus) on oma praktikas seoses ühe teise kohtuvaidlusega leidnud, et käesolevas asjas kõne all olev UWE-HPI koolitus ei ole käsitletav Soomes läbitud koolitusena tervishoiutöötajate seaduse § 5 lõike 2 tähenduses (Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus), 1. juuli 2020, arhiveerimisnr 2846, otsuse lühikokkuvõte⁵). A esitatud taotlust ei saa seega rahuldada liikmesriigi õigusaktide alusel, mis reguleerivad õigust kasutada kutsenimetust Soomes läbitud koolituse alusel.
- 19 Eeldused psühhoterapeudi kutsealal tegutsemiseks ei ole liidu tasandil ühtlustatud, seetõttu võivad liikmesriigid määrata, millised teadmised ja oskused on sellel kutsealal [lk 10] tegutsemiseks vajalikud, ning nõuda diplomi esitamist, millega neid teadmisi ja oskusi tõendatakse (vt 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus C-298/14, Brouillard, punkt 48). Direktiiv 2005/36/EÜ ei piira liikmesriikide siinset pädevust, kuid nad peavad oma pädevust selles valdkonnas kasutama, võttes arvesse lepinguga garanteeritud põhiõigusi (vt 27. juuni 2013. aasta kohtuotsus C-575/11, Nasiopoulos, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 20 Soomes tuleb psühhoterapeudi kutseala käsitleda reguleeritud kutsealana direktiivi 2005/36/EÜ artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses, sest kõnealuse kutsenimetuse kasutamise õigus on ainult sellisel isikul, kes vastab kutsekvalifikatsiooni tingimustele vastavalt tervishoiutöötajate seadusele ja tervishoiutöötajate määrusele.
- 21 Psühhoterapeudi kutseala on Soomes eelkõige patsientide turvalisuse tagamiseks reguleeritud kutseala.

⁵ Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/lyhyet/2020/202002846>.

- 22 Kuna psühhoterapeudi kutseala ei ole märgitud direktiivi 2005/36/EÜ III jaotise II ega III peatükis, kuulub see seega selle jaotise I peatükis – ja eelkõige direktiivi artiklites 10–14 – sätestatud kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide tunnustamise üldsüsteemi alla (vastavalt 21. septembri 2017. aasta kohtuotsusele C-125/16, Malta Dental Technologists Association ja Reynaud, punkt 38). Saadud info kohaselt ei ole psühhoterapeudi kutseala Ühendkuningriigis reguleeritud kutseala ja kutsealal tegutsemiseks ei ole reguleeritud kutseõpet. Seega omab tähtsust eelkõige direktiivi artikli 13 lõige 2.
- 23 Kuna A ei tegelenud psühhoterapeudi kutsealal mõnes teises liikmesriigis, kus kõnealune kutseala ei ole reguleeritud, ei ole tal Korkein hallinto-oikeuse (Soome kõrgeim halduskohus) käsitluse kohaselt direktiivis sätestatu alusel õigust asuda Soomes tegutsema psühhoterapeudi kutsealal. Kuna ka liikmesriigi õiguses, kutsekvalifikatsiooni seaduse § 6 (muutmisseaduse 1384/2015 sõnastuses) lõikes 2 eeldatakse samasugusel viisil nagu direktiivis vähemalt üheaastast töökogemust kutsealal mõnes teises liikmesriigis, ei saa õigust kasutada psühhoterapeudi kutseametust anda ka liikmesriigi õiguse alusel.
- 24 University of the West of England (Bristol) antud diplomi (Postgraduate Diploma) lisaks on dokument, mille kohaselt „The program has been planned in accordance with the requirements of Finland’s Health Care Professionals Decree (564/1994) 2 a § and so that graduates fulfill the requirements in 2 a § Paragraph 3“. Korkein hallinto-oikeuse (Soome kõrgeim halduskohus) käsitluse kohaselt ei võimalda Ühendkuningriigi haridussüsteemi kuuluva ülikooli avaldus, mille kohaselt koolitus vastab Soome tervishoiuisikute määruse nõuetele, käsitleda seda kvalifikatsiooni tõendavat dokumenti kvalifikatsiooni tõendava dokumendina direktiivi artikli 13 lõike 2 alalõigu 3 tähenduses. **[lk 11]**
- 25 Kohtuvaidluses on esitatud erinevaid arvamusi selle kohta, kas juhtumit tuleb hinnata vaatamata direktiivi regulatsioonidele veel EL toimimise lepingu artiklites 45 ja 49 garanteeritud põhivabaduste aspektist ja Euroopa Kohtu praktikast selle kohta.
- 26 Tõlgendus, mille kohaselt ei ole vaja sellist juhtumit nagu käesolev hinnata veel põhivabaduste aspektist, on põhjendatav sellga, et käesolev kohtuasi on direktiivi 2005/36/EÜ ja selle kohase üldsüsteemi kohaldamisalas ja et need tingimused reguleeritud kutsealal tegutsemiseks vastuõtvast liikmesriigis, millest siin jutt käib, on ühtlustatud direktiivi 2005/36/EÜ artikli 13 lõikes 2 sätestatuga (vt 21. septembri 2017. aasta kohtuotsus C-125/16, Malta Dental Technologists Association ja Reynaud, punkt 52). Teisalt võivad põhjendused Euroopa Kohtu otsustes nt kohtuasjas C-298/14, Brouillard, seal eelkõige punktis 54, ja kohtuasjas C-575/11, Nasiopoulos, seal eelkõige punktis 32, toetada tõlgendust, mille kohaselt on juhtumit vaja hinnata põhivabaduste aspektist.
- 27 Korkein hallinto-oikeusele (Soome kõrgeim halduskohus) ei ole teada, et Euroopa Kohus oleks väljendanud seisukohta vajaduse kohta hinnata üksikute avalduste käsitlemisel direktiivi 2005/36/EÜ üldsüsteemiga ühtlustatud käesolevat liiki

eeldusi reguleeritud kutsealadel tegutsemiseks veel eraldi EL toimimise lepingu aspektist. See on Korkein hallinto-oikeuse (Soome kõrgeim halduskohus) esimese eelotsuseküsimuse teema.

- 28 Kui Euroopa Kohus on seisukohal, et taotlust tuleb sellises olukorras nagu antud juhul vaatamata direktiivi 2005/36/EÜ detailsele regulatsioonile hinnata ka EL toimimise lepingus garanteeritud põhiõiguste aspektist, peab Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus) otsustama, milline tähendus anda UWE väljastatud diplomile. Sellega seoses tuleb võtta seisukoht ka selle kohta, kas vastuvõtva liikmesriigi ametiasutus, püüdes saada kindlust selles, et välisriigi diplom tõendab selle omaniku samu või vähemalt vastavaid teadmisi ja kvalifikatsiooni nagu liikmesriigi diplom, võib tugineda oma hinnangus ka mujalt saadud teabele koolituse läbiviimise viiside kohta või kas ta peab käesoleva olukorra taolistel erilistel asjaoludel usaldama sellist teavet koolituse sisu kohta, mille annab talle diplomi kohta, mille on välja andnud mõne teise liikmesriigi haridussüsteemi kuuluv ülikool, selle koolituse organiseerija.
- 29 Kohtuasjas C-298/14, Brouillard, märkis Euroopa Kohus, et välisriigi diplomi võrdvärsust tuleb eranditult hinnata teadmiste ja kvalifikatsiooni taseme alusel, mis arvestades dokumendis viidatud õpingute ja praktilise koolituse laadi ja kestust selle dokumendi omanikul eeldatavalt on (kohtuotsuse punkt 55). Korkein hallinto-oikeuse (Soome kõrgeim kohus) käsitluse kohaselt on selle seisukoha, samuti direktiivi 2005/36/EÜ artikli 50 lõikes 3 sätestatu eesmärgiks selle sätte kohaldamisalasse kuuluvatel erijuhtudel piirata vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse võimalusi hinnata mõne teise liikmesriigi haridussüsteemis läbitud koolituse täpsemat sisu ja praktilist teostamist. Kui Euroopa Kohtu vastus esimesele küsimusele on [lk 12] jaatav, tuleb kohtuasjas otsustada, kas liidu õigusega on vastuolus, et vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus tugineb käesoleva kohtuvaidluse erilistel asjaoludel koolituse võrdvärsusele hinnangu andmisel mujalt, mitte koolitajalt või teise liikmesriigi pädevalt asutuselt saadud teabele koolituse täpse sisu ja läbiviimise viisi kohta.